

Vergaderjaar 2013–2014

31 288

Hoger Onderwijs-, Onderzoek- en Wetenschapsbeleid

Nr. 395

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 1 juli 2014

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de brief van 26 juni 2014 inzake herstelperiodes voor opleidingen in de Geesteswetenschappen (Kamerstuk 31 288, nr. 392). De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 1 juli 2014. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Klapwijk

1

Is er op basis van de gesignaleerde problemen met een groot aantal opleidingen behoefte aan aanvullende maatregelen, of is het bestaande instrumentarium afdoende?

Het bestaande instrumentarium heeft juist z'n doel bewezen. De evaluaties die ik u eind vorig jaar heb toegestuurd bevestigen dit beeld. De opleidingen die niet voldoende zijn, komen nu immers bovendien. Daarnaast zien we ook dat commissies van deskundigen meer gebruikmaken van de mogelijkheid om hersteltermijnen te adviseren, een instrument dat sinds 2011 bestaat. In 2013 zijn er 32 hersteltermijnen afgegeven. Opleidingen krijgen dus niet meer het voordeel van de twijfel. Dat heeft een positief effect op de kwaliteit van het onderwijs. Vroeger stond het stoplicht op groen of op rood: een opleiding scoorde voldoende of onvoldoende. In dat laatste geval moest de opleiding worden beëindigd. Met een dergelijk oordeel waren commissies van deskundigen zeer terughoudend vanwege de vergaande consequenties. Nu hebben we naast rood (onvoldoende) en groen (voldoende) licht ook de mogelijkheid om het licht op oranje te zetten: de opleiding is dan gekwalificeerd als onvoldoende maar met goede kans om binnen redelijke termijn te herstellen naar voldoende. In deze situatie blijft de accreditatie gehandhaafd, allereerst tijdelijk (gedurende de herstelperiode) en als de opleiding heeft aangetoond de verbeteringen te hebben doorgevoerd, voor de gehele accreditatieperiode. Studenten hebben baat bij deze wijziging. Ze weten nu beter waar ze aan toe zijn. Ook kunnen deskundigen kritischer oordelen zonder dat dit meteen betekent dat een opleiding moet worden beëindigd. Een kritisch oordeel zet nu meer dan ooit aan tot actie bij instellingen, met beter onderwijs als gevolg. Ik ben daarom van mening dat het bestaande instrumentarium afdoende is.

2

Wanneer zijn de verbetertrajecten voor opleidingen die als onvoldoende zijn aangemerkt ingezet? Kunt u dit proces beschrijven?

Ruim anderhalf tot twee jaar voordat de accreditatie van een opleiding verloopt, is een opleiding bezig met de voorbereidingen voor de accreditatie. De opleiding organiseert eerst een visitatie waar een commissie van deskundigen kritisch naar de inhoud en kwaliteit van een opleiding kijkt, resulterend in een visitatierapport. Dat visitatierapport benut de instelling als basis om accreditatie aan te vragen bij de NVAO en tegelijkertijd, op grond van de aanbevelingen, verbeteringen door te voeren. In het geval van de opleidingen die als onvoldoende zijn beoordeeld in het cluster Geesteswetenschappen hebben alle opleidingen in het najaar van 2013/voorjaar 2014 herstelplannen ingediend bij de NVAO waarin zij hebben aangegeven wat de tekortkomingen zijn, hoe deze binnen afzienbare tijd kunnen worden weggenomen en hoe ze uitwerking geven aan de aanbevelingen die de commissie van deskundigen heeft gedaan. Daarmee is voor mij duidelijk dat instellingen serieus aan de slag zijn gegaan om de geconstateerde problemen weg te nemen en de NVAO heeft er vertrouwen in dat instellingen hierin zullen slagen. De herstelplannen zijn immers door de NVAO goedgekeurd. De komende tijd werken de instellingen aan het doorvoeren van verbeteringen en aan het einde van de herstelperiode zullen de opleidingen worden herbeoordeeld.

3

Zijn er indicaties dat opleidingen en/of examencommissies, die als onvoldoende worden vermeld, op (grote schaal) de geldigheid van afgegeven diploma's gaan herroepen?

Ik heb geen indicatie noch aanleiding te veronderstellen dat opleidingen/ examencommissies de geldigheid van diploma's gaan herroepen. Herroepen is alleen aan de orde als regels zijn overschreden en/of als een student onterecht een diploma heeft verkregen en dit wist of had kunnen weten. Er is geen indicatie dat dat hier het geval is. De diploma's zijn rechtmatig verkregen.

4

Wat is nog de waarde van een diploma als blijkt dat (in sommige gevallen) het eindwerkstuk of het eindniveau niet aan de maat is?

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 3. De diploma's afkomstig van de opleidingen met een herstelperiode zijn rechtmatig verkregen.

De NVAO heeft aangegeven dat er gewerkt is volgens het onderwijsprogramma en er niet doelbewust te soepel is beoordeeld. Sterker nog, in sommige gevallen heeft de opleiding juist te hoge eisen gesteld en kon ze haar eigen ambities niet waarmaken. In zo'n geval werd een bachelorscriptie beoordeeld op een masterniveau. Opleidingen zijn na de harde knip soms nog zoekende naar wat een goed bachelorniveau is en wat het verschil is tussen de master- en de bachelorscriptie.

Mochten studenten – ondanks een geldig diploma – zich afvragen of ze voldoende geëquipeerd zijn voor de arbeidsmarkt en het juiste eindniveau hebben behaald, dan kunnen ze naar aanleiding van de bevindingen van de NVAO naar de examencommissie te stappen. De examencommissie van de opleiding is verantwoordelijk voor het afstuderen van een student. Die commissie kan beoordelen of er aanvullende stappen wenselijk zijn.

5

Zijn de rapporten van de NVAO¹ voldoende duidelijk, begrijpelijk en makkelijk te vinden voor aankomende studenten van de studies die een onvoldoende hebben gekregen?

Ja, de rapporten zijn duidelijk en begrijpelijk en intussen ook gemakkelijk vindbaar. Uit de evaluatie van het accreditatiestelsel (Kamerstuk 32 210, nr. 24) bleek nog dat de toegankelijkheid, leesbaarheid en de onderbouwing van accreditatiebesluiten beter zou kunnen. Naar aanleiding daarvan heeft de NVAO stappen genomen om dat te verbeteren. De besluiten zijn nu makkelijker te vinden op de website (www.nvao.net). Ook de verbeterplannen zijn daar terug te vinden.

6

Acht u het wenselijk dat aankomende studenten van de betreffende studies gewezen worden op de beoordeling van de NVAO? Zo ja, op welke wijze gaat dit gebeuren en door wie wordt dit gedaan? Zo nee, waarom niet?

Ja, ik acht het van belang dat zowel aankomende als zittende studenten van de betreffende studies door de instelling worden gewezen op de beoordeling van de NVAO. De instelling heeft de verantwoordelijkheid en de wettelijke taak om (aankomende studenten) goed te informeren, hierover, net als over de opleiding, het te volgen onderwijs etc. (zie artikel 7.15 WHW). Ik ga er dan ook van uit dat instellingen dit zullen doen. Daarnaast stemt het mij tevreden dat ook de LSVb heeft aangegeven dat studenten bij hen terecht kunnen met vragen en klachten en dat een aantal instellingen contact heeft opgenomen met alumni om hen te informeren over de opleidingen die een herstelperiode hebben gekregen.

---

¹ NVAO: Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

7

Op welke wijze kunnen problemen met betrekking tot het eindniveau tijdig worden gesignaleerd?

Ten eerste is de instelling zelf primair verantwoordelijk voor haar interne kwaliteitszorg. De examencommissie en het interne kwaliteitszorgsysteem moeten dit zo veel mogelijk voorkomen en, als er desalniettemin sprake is van onvoldoende kwaliteit, tijdig detecteren. Ten tweede wordt de kwaliteit van de opleiding eens in de zes jaar ook extern beoordeeld in het kader van accreditatie. In dat verband wordt het beoogde en gerealiseerde eindniveau extern beoordeeld.

8

Op welke wijze voorkomt het aangescherpt accreditatiestelsel dat problemen met het eindniveau pas naar voren komen op het moment dat de diploma's al zijn uitgekeerd?

In 2011 is het accreditatiestelsel herzien. Twee belangrijke wijzigingen in dit verband zijn de invoering van de instellingstoets kwaliteitszorg en de herstelperiode. De eerste dient mede als stimulans voor de kwaliteit-scultuur binnen de eigen instelling, die leidt tot een betere interne kwaliteitszorg, waardoor problemen met het eindniveau idealiter worden voorkomen of tijdig intern worden gesignaleerd en opgepakt. De tweede, de herstelperiode, leidt ertoe dat wanneer er problemen met het eindniveau worden geconstateerd, deze niet alleen worden benoemd maar ook binnen korte tijd zijn opgelost.

Het huidige accreditatiestelsel heeft dus als doel problemen met het eindniveau te voorkomen dan wel snel te signaleren en aan te pakken.

9

Van hoeveel goedgekeurde eindschipties is vastgesteld dat het eindniveau onvoldoende was? Welk percentage is dit van het totaal? Volgt er verder onderzoek naar de overige eindschipties van de betrokken opleidingen?

De commissie van deskundigen kijkt tijdens de visitatie naar de eindwerken, om het gerealiseerde eindniveau van een opleiding te beoordelen, niet om de individuele scripties te beoordelen of de beoordeling over te doen. Omdat de commissie van deskundigen beziet in hoeverre de opleiding het eindniveau kan waarborgen, kijkt een commissie van deskundigen goed naar een aantal (niet a-select gekozen) scripties, met een aanzienlijke hoeveelheid scripties die net voldoende waren. Zo kan de commissie van deskundigen de gehanteerde cesuur beoordelen. Het oordeel van de commissie van deskundigen noch het besluit van de NVAO biedt voldoende informatie om iets te zeggen over het percentage scripties dat te soepel is beoordeeld. Er volgt geen specifiek onderzoek naar de overige scripties, anders dan dat binnen afzienbare tijd wordt beoordeeld of de opleiding tijdens de herstelperiode de geconstateerde tekortkomingen heeft weggewerkt. Dan wordt dus opnieuw bezien of de instelling de juiste norm hanteert bij de beoordeling van eindwerken. Hoe de instellingen tijdens die herstelperiode aan de slag gaan met de aanbevelingen, staat in de door de NVAO goedgekeurde herstelplannen.

10

Waren de misstanden rondom de examinering ook boven komen drijven als de Wet Versterking kwaliteitswaarborging hoger onderwijs² niet was aangenomen?

---

² Staatsblad jaargang 2013, nr. 558

Ja, de geconstateerde tekortkomingen waren ook boven komen drijven als de Wet Versterking kwaliteitswaarborgen hoger onderwijs niet was aangenomen. De visitaties en beoordelingen van de opleidingen in de Geesteswetenschappen door de commissies van deskundigen hebben plaatsgevonden voordat genoemde wet volledig in werking is getreden. Door genoemde wet is het accreditatiestelsel op punten aangescherpt, maar er was daarbij geen sprake van een complete herziening van het stelsel. De toegekende herstelperiodes zijn gebaseerd op tekortkomingen wat betreft het gerealiseerde eindniveau dan wel wat betreft de inhoud en opzet van het onderwijsprogramma, de kwaliteit en kwantiteit van het ingezette personeel en/of de opleidingsspecifieke voorzieningen. Zowel voor invoering van de Wet Versterking kwaliteitswaarborgen als daarna worden opleidingen hierop beoordeeld.

11

Welke onderdelen van de Wet Versterking kwaliteitswaarborging hoger onderwijs hebben ervoor gezorgd dat opleidingen die onvoldoende niveau hebben, nu opgemerkt zijn door de NVAO?

Zie mijn antwoord op vraag 10.

12

Bestaat er samenhang tussen het onjuist toepassen van de cesuur en een (te) sterke focus op rendement?

De NVAO heeft mij aangegeven daarvoor geen aanwijzingen te hebben. Een dergelijke samenhang zou een moedwilligheid kunnen impliceren; dat is de NVAO niet gebleken.

13

Wanneer er wordt gesteld dat het eindniveau «te ambitieus wordt gedefinieerd»? Betekent dit dat het voorgaande onderwijs niet van voldoende niveau is geweest?

Ik deel die conclusie niet. Soms constateerde de NVAO dat bachelor-scripties werden beoordeeld op masterniveau. Hoewel de harde knip al enige tijd is ingevoerd, zijn opleidingen soms nog zoekende naar wat een goed bachelorniveau is. De opleiding zou waarschijnlijk wel zijn geslaagd, als zij minder hoge ambities had gehad. Ik onderschrijf de stelling van de NVAO in dit verband dat een eenduidig gedefinieerd eindniveau van de bacheloropleiding van groot belang is voor studenten als zij een keuze maken voor een vervolgstudie in een masteropleiding.

14

Duidt de constatering van de NVAO dat «er een nieuwe categorie opleidingen is die zodanig breed is geformuleerd, dat het eigenaarschap ontbreekt» niet op een structureel probleem? Zo ja, is dit probleem binnen de herstelt termijn te verhelpen gezien de aard?

Binnen veel sectoren vindt er een verbreding van de bacheloropleidingen plaats. Deze ontwikkeling past bij de behoefte van de arbeidsmarkt aan breedopgeleide mensen die beschikken over de zogenoemde «21st century skills». De opleiding moet uiteraard wel samenhangend zijn. Doordat de universiteiten van oudsher zijn georganiseerd naar specifieke vakgebieden en disciplines, betekent een dergelijk brede opleiding dat er specifiek aandacht besteed moet worden aan de governance van de opleiding: de inbedding en het (gevoelde) eigenaarschap. Dit hoeft dus geen structureel probleem te zijn, zolang de instelling hier maar alert op is. Gezien het toekennen van een herstelperiode, is ook de NVAO tot het

oordeel gekomen dat dit binnen een afzienbare periode kan worden opgelost.

15

Als u stelt dat er geen reden is om te twijfelen aan de geldigheid van de diploma's, kunt u uiteenzetten of de waarde van de diploma's van studenten van alle opleidingen die een onvoldoende hebben gekregen niet is gedaald door deze constatering?

Ik verwijs hierbij naar mijn antwoorden op de vragen 4 en 9. Hoewel een aantal opleidingen kritisch is beoordeeld, zijn de accreditaties van deze opleidingen verlengd door toekenning van de herstelperiode. De opleidingen zijn dus nog steeds erkend en de diploma's zijn nog steeds geldig. De formele waarde van het diploma is onveranderd. Ik acht het van belang dat eenieder die waarde er ook aan blijft toekennen. Als studenten of afgestudeerden desalniettemin zorgen hebben, kunnen ze terecht bij de examencommissie.

16

Als een examencommissie kan besluiten dat aanvullende stappen nodig zijn, wanneer zal een examencommissie hiertoe moeten besluiten?

De examencommissie opereert onafhankelijk en deskundig; zij besluit zelf welke stappen zij wanneer neemt. De examencommissie oordeelt per individueel geval of er stappen nodig zijn en zo ja welke, om de mogelijke zorgen van een student c.q. afgestudeerde weg te nemen. Naar aanleiding van een dergelijke vraag of klacht zou de examencommissie bijvoorbeeld kunnen besluiten om de student c.q. afgestudeerde een masterclassprogramma of aanvullende colleges aan te bieden. De examencommissie besluit dit, want het is de taak en verantwoordelijkheid van de examencommissie om het eindniveau van afgestudeerden te bewaken. Ik ga daar niet over en wil daarin ook niet treden. Mocht een student en/of afgestudeerde het niet eens zijn met het oordeel van de examencommissie, dan kan hij of zij dit in eerste instantie aankaarten bij de instelling en daarna – als hij of zij het oneens is het met het besluit van de instelling – bij het College van Beroep voor Examens. Verder verwijs ik u naar het antwoord op vraag 45.

17

Kunt u een aantal scenario's van dergelijke vervolgstappen noemen die een instelling zou kunnen volgen?

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 16.

18

Hoe en wanneer krijgen studenten te horen of dergelijke aanvullende stappen voor hen van toepassing zijn?

Als een student zich gedupeerd voelt of zorgen maakt, dan kan hij dit aangeven bij de examencommissie. Er moet dan op korte termijn duidelijkheid worden verschaft.

19

Wat is uw reactie op de constatering van de NVAO dat examencommissies van de opleidingen zich nog niet houden aan de nieuwe wettelijke taken die zij hebben verkregen middels de Wet Versterking besturing³?

---

³ Staatsblad jaargang 2010, nr. 119

Ik vind het zorgelijk dat sommige examencommissies hun taak niet volledig naar behoren hebben uitgevoerd, maar ik ga er vanuit dat instellingen dit verbeteren zoals opgenomen in betreffende herstelplannen. In de verbeterplannen van de opleidingen die goedgekeurd zijn door de NVAO, zijn immers afspraken gemaakt hierover.

Met de Wet Versterking besturing heeft een verbreding en verschuiving van taken plaatsgevonden waardoor de taak inhoudelijker is geworden. Zo heeft de examencommissie nu de taak om richtlijnen en beoordelingsnormen voor tentamens vast te stellen, is zij in veel gevallen betrokken bij het formuleren van het examenbeleid. Deze nieuwe taken moeten soms – zoals het geval is bij een aantal opleidingen in de Geesteswetenschappen – nog hun weerslag krijgen in de praktijk.

Overigens wil ik uw Kamer meedelen dat de Inspectie van het Onderwijs momenteel bezig is met een onderzoek naar de examencommissies. Zij onderzoekt in hoeverre de examencommissies in het hoger onderwijs op objectieve en deskundige wijze vaststellen of een student voldoet aan de beoogde eindkwalificaties. Dit onderzoek is in het voorjaar van 2015 gereed.

20

Hoe wordt er gecommuniceerd naar huidige, aankomende en ex-studenten van opleidingen die als onvoldoende beoordeeld zijn?

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 6. In aanvulling daarop wijs ik erop dat de besluiten van de NVAO openbaar zijn.

21

Kan er sprake zijn van het intrekken van eerder afgegeven diploma's als gevolg van het beoordelen van een opleiding als zwak door de NVAO?

Zoals bij vraag 3 is beantwoord zijn de diploma's rechtmatig verkregen. De NVAO beoordeelt een opleiding, niet het gerealiseerde eindniveau van individuele studenten. Dat is aan de examencommissie. Zoals ik in antwoord op vraag 3 heb aangegeven is er geen indicatie dat er sprake zou zijn van intrekken van diploma's.

22

Welke exacte rol speelt het sectorplan Duurzame Geesteswetenschappen⁴ in de geconstateerde problemen? Geven de nu geconstateerde problemen aanleiding om het sectorplan aan te passen?

Het sectorplan is gericht op versterking van de kwaliteit van onderwijs en onderzoek in de geesteswetenschappen. De commissie Duurzame Geesteswetenschappen heeft in haar rapport uit 2008 knelpunten geconstateerd voor de toekomst van de Geesteswetenschappen. Naar aanleiding daarvan is het Regieorgaan Geesteswetenschappen ingesteld en zijn extra middelen beschikbaar gesteld. Daarmee is de afgelopen jaren binnen de faculteiten geïnvesteerd in een breed palet aan maatregelen, waaronder de kwaliteit van het onderwijs, zoals tutoring, studiebegeleiding, contacturen en een betere verhouding tussen tijd voor onderzoek en onderwijs. Ook is geïnvesteerd in verjonging van de academische staf (zie voor de implementatieplannen het advies inzake implementatie duurzame geesteswetenschappen (23 juni 2010)). Er is bovendien een aantal landelijke projecten opgestart, zoals de landelijke onderzoekscholen, promotiebeurzen voor jong wetenschappelijk talent en de gezamenlijke «master language».

Over de voortgang van de implementatie rapporteert het regieorgaan jaarlijks. Op 1 juli 2014 ontvang ik de tussenrapportage over 2013. Ik zal

⁴ Rapport van de commissie Nationaal Plan Toekomst Geesteswetenschappen

het regieorgaan verzoeken om in de volgende rapportage aandacht te besteden aan ontwikkelingen naar aanleiding van de herstelplannen. In 2015 ontvang ik het eindrapport van de commissie. Naar aanleiding van de tussenrapportage over 2013 zal ik in gesprek gaan met het regieorgaan, ook over de aandachtspunten voor het komende jaar.

23

Verwacht u de druk op de onderwijskwaliteit door een (te) sterke focus op onderzoek ook in andere sectoren van het hoger onderwijs?

De zorg voor veel aandacht bij universiteiten voor onderzoek die ten koste gaat van die voor onderwijs, deel ik. Dat speelt niet alleen in de Geesteswetenschappen. Dat heb ik ook in reactie op het WRR-rapport «Naar een lerende economie» aangegeven. Tegelijkertijd zie ik ook dat de universiteiten zelf ook onderkennen dat op dit punt verbeteringen nodig zijn en dat zij zich ook stevig inspinnen om de focus meer te verleggen naar het onderwijs. Illustratief hiervoor vind ik dat nagenoeg alle universiteiten inmiddels een jaarlijkse onderwijsprijs hebben voor de beste docent of een innovatief onderwijsproject. Met het hoofdlijnenakkoord en de prestatieafspraken, hebben de universiteiten zich juist als het gaat om de kwaliteit van het onderwijs forse doelen gesteld. Er wordt hard gewerkt aan het realiseren van die doelen. Ik ben verheugd dat met het akkoord over het studievoorschot extra investeringen mogelijk worden die nodig zijn om het onderwijs de kwaliteit en aandacht te geven die het moet hebben.

24

Welke aanvullende stappen kan een examencommissie nemen met betrekking tot het afstuderen van een student?

Ik verwijs naar mijn antwoord op vraag 16.

25

Welke stappen zal een universiteit zetten, wanneer studenten die twijfelen over de waarde van hun diploma zich melden bij hun universiteit? Kunt een aantal scenario's schetsen?

Ik verwijs naar het antwoord op vraag 16.

26

Hoe wordt er op korte termijn voor zorggedragen dat er in de brede bachelor-opleidingen een gevoel van eigenaarschap ontstaat bij docenten(-teams) en op opleidingsniveau?

Als tekort aan eigenaarschap leidde tot een herstelperiode, dient dit in het herstelplan te worden aangepakt.

Het gevoel van eigenaarschap zal binnen de gehele instelling (bestuurders, docenten, studenten) moeten worden ervaren. Zoals in antwoord op vraag 9 is aangegeven, is het van belang dat de samenhang van het programma en de governance van de opleiding goed zijn vormgegeven. Bij eigenaarschap gaat het om de wijze waarop het georganiseerd is, maar ook hoe het wordt ervaren. Dit zijn elementen die bij uitstek tot de verantwoordelijkheid van de instelling behoren. Als ontwikkelaar van het onderwijs, als docerend en examinerend professional en als lid van de opleidingscommissie en medezeggenschap zijn docenten(-teams) niet alleen nauw betrokken, maar ook mede-eigenaar.

27

Hoe gaat u, samen met de betrokken onderwijsinstellingen, zorgen voor voldoende informatie en transparantie om zo de onrust onder studenten weg te nemen?

Ik verwijs u naar het antwoord op de vragen 6 en 45.

28

Als u stelt dat «de universiteiten aan zet» zijn, doelend op verbetertrajecten, wat behoren zij te doen richting studenten die reeds zijn afgestudeerd?

Wat een instelling kan doen, hangt af van de geconstateerde problemen en tekortkomingen van de opleiding. De geconstateerde tekortkomingen zijn verschillend per opleiding. Niet alle herstelperiodes in de Geesteswetenschappen zijn om dezelfde reden afgegeven. Bij de één kan de opleiding het gerealiseerde eindniveau niet in alle gevallen waarborgen, terwijl bij de ander het eindniveau juist te ambitieus is geformuleerd. De instelling heeft ook de verantwoordelijkheid en de wettelijke taak om aankomende studenten goed te informeren hierover, net als over de opleiding, het te volgens onderwijs etc. (zie artikel 7.15 WHW). Ik ga ervan uit dat instellingen de afgestudeerden die zich melden bij de universiteit en zich zorgen maken over hun diploma, wijzen op de mogelijkheid om de examencommissie te vragen hierover een oordeel te vellen. De examencommissie kan dan besluiten of aanvullende stappen wenselijk zijn. Mocht dat het geval zijn, dan ga ik ervan uit dat instellingen daar zorg voor dragen.

29

Welke mogelijkheden zijn er om in de toekomst binnen het accreditatietraject direct aandacht te besteden aan de positie van (net) afgestudeerden en studenten die zich in de laatste fase van hun opleiding bevinden, zodat de huidige onrust bij studenten en afgestudeerden voorkomen kan worden?

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 8. Zoals uw Kamer bekend is, ben ik gestart met het fundamenteel bezien van het accreditiestelsel samen met betrokkenen uit het veld in het licht van verdiend vertrouwen meer belonen en het verminderen van de lasten die instellingen ervaren. Ook in de toekomst is de rol van studenten en afgestudeerden in het accreditatiestelsel van groot belang.

30

Kunt u bevestigen dat transparantie en helderheid in communicatie bij dit soort constatering, van essentieel belang zijn om eventuele onduidelijkheden bij de betreffende studenten en sector weg te nemen?

Ja, dat kan ik bevestigen.

31

Op welke wijze kan worden voorkomen dat studenten in de media horen dat er twijfels bestaan rondom de toekenning van hun diploma? Is er een andere volgorde van handelen mogelijk, zoals bijvoorbeeld eerst het op orde brengen van het systeem van nazorg vóór er naar buiten wordt getreden met de informatie?

Vooropgesteld: er is geen twijfel over de geldigheid van diploma's voor studenten. De NVAO heeft immers geconstateerd dat de herstelperiodes niet zijn toegekend op grond van fraude of moedwilligheid van instelling en student. De diploma's zijn geldig en blijven geldig.

Een aantal instellingen heeft op grond van het rapport van de commissie van deskundigen al actie ondernomen, niet alleen door voortvarend aan de slag te gaan met de aanbevelingen, maar ook door de studenten en docenten te informeren over de kritische bevindingen en vervolgstappen. De nazorg zoals deze leden wensen vindt dus al plaats.

32

Kunt u toelichten waarom u stelt dat er geen reden tot zorg is omtrent de geldigheid van de diploma's, nu er diploma's zijn uitgekeerd die van onvoldoende eindniveau zijn gebleken? Op welke wijze staat de geldigheid los van het eindniveau?

De NVAO heeft mij ervan verzekerd dat de onvoldoendes niet zijn gegeven op grond van fraude of moedwilligheid van instelling, docent en/of student. Er is derhalve geen reden om te twifelen aan de geldigheid van de diploma's. Ik verwijs volledigheidshalve naar mijn antwoord op vraag 15.

33

Kunt u bevestigen dat net afgestudeerde studenten en studenten die nu aan het afstuderen zijn bij de opleidingen die als onvoldoende zijn bestempeld niet de zekerheid hebben dat hun diploma naast rechtsgeldig ook op waarde is? Zo nee, waarom niet?

Ik wil erop wijzen dat accreditatie een opleiding beoordeelt, niet de capaciteiten of het niveau van individuele afgestudeerden. Een aantal opleidingen heeft een herstelperiode gekregen omdat enkele scripties te soepel zijn beoordeeld, waardoor de instelling niet in alle gevallen het eindniveau kon waarborgen. Het is echter nog steeds een geaccrediteerde opleiding en de diploma's zijn rechtmatig verkregen. Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 34.

34

Kunt u bevestigen dat het tegenstrijdig is dat studenten zich volgens de antwoorden in de brief geen zorgen hoeven te maken, maar toch worden verwezen naar de examencommissies om te beoordelen of vervolgstappen nodig zijn? Kunt u uw antwoord toelichten?

Ik zie hierin geen tegenstrijdigheid. Studenten hoeven zich inderdaad geen zorgen te maken over de geldigheid van het diploma. De afgegeven diploma's zijn rechtmatig verkregen en blijven geldig. Mochten studenten – wetende dat hun diploma geldig is – zich desalniettemin zorgen maken naar aanleiding van de bevindingen van de NVAO, dan roep ik hen op om dit te melden bij de universiteit. Ik acht het van belang dat studenten goed worden geïnformeerd over de geconstateerde tekortkomingen binnen de betreffende opleiding en de gedane aanbevelingen. Stel dat er studenten zijn die vinden dat hun scriptie te soepel of juist te streng is beoordeeld (beide situaties zijn aangetroffen en hebben tot herstelperiodes geleid), dan vind ik het van groot belang dat hier zorgvuldig mee om wordt gegaan. De examencommissie van de opleiding is verantwoordelijk voor het afstuderen van een student. Die commissie kan beoordelen of er aanvullende stappen wenselijk zijn. Ik kan geen uitspraken doen over individuele gevallen.

35

Kan op korte termijn duidelijkheid worden verschaft naar de studenten toe, welke diploma's wel en welke diploma's niet van voldoende eindniveau zijn?

De diploma's zijn rechtmatig verkregen. Zie verder mijn antwoord op vraag 34.

36

Hoe beïnvloedt deze kwestie het afstudeertraject van studenten die op dit moment aan het afstuderen zijn?

Deze kwestie beïnvloedt het afstudeertraject van studenten die op dit moment aan het afstuderen zijn positief. Bij de opleidingen die een herstelperiode hebben gekregen, staat kwaliteitsverbetering van het onderwijs nu juist nog meer centraal. Aanbevelingen zijn niet vrijblijvend; de universiteiten zijn voortvarend aan de slag om de tekortkomingen binnen afzienbare tijd weg te werken en de nodige verbeteringen door te voeren. Dat is gunstig voor zowel de aankomende als zittende studenten.

37

Gaan de hersteltrajecten van de opleidingen die zijn beoordeeld met een onvoldoende voor de huidige studenten voor een langere studietijd zorgen, of zal de kans om nominaal af te studeren gelijk blijven?

Ik heb geen aanleiding om te veronderstellen dat de herstelperiodes voor een langere studietijd zouden zorgen. Het zorgt er juist voor dat studenten beter worden begeleid naar het juiste eindniveau.

38

Kunt u bevestigen dat bij de opleidingen waarbij te weinig academisch karakter aanwezig is of waar te weinig aandacht is voor het ontwikkelen van zelfstandige onderzoeksvaardigheden, studenten voldoende zijn voorbereid om te kunnen starten met een promotietraject zonder achterstand in vaardigheden? Zo nee, wat zijn de gevolgen voor betreffende studenten? Op welke wijze worden zij ondersteund in een vervolgttraject?

Ik verwijs hierbij naar mijn antwoord op vraag 34.

39

Op welke wijze kan de student zich ervan verzekeren dat zijn diploma terecht is goedgekeurd?

De opleidingen die een herstelperiode hebben gekregen, zijn nog steeds geaccrediteerd en de diploma's zijn rechtsgeldig verkregen. Zie verder mijn antwoord op vraag 34.

40

Welke stappen moet een student van wie het diploma van onvoldoende eindniveau blijkt, ondernemen? Aan welke nieuwe criteria moet hij of zij dan voldoen? Op welke wijze wordt de student of afgestudeerde gecompenseerd voor de eventuele kosten die hij of zij hiervoor moet maken?

Ik verwijs hierbij naar mijn antwoord op vraag 16 en 34.

41

Op welke wijze gaat de examencommissie de eindschrijfties opnieuw beoordelen? Gebeurt dit via een andere werkwijze dan voorheen? Zo ja, hoe verschilt deze van de voorgaande werkwijze?

De diploma's zijn rechtmatig verkregen. Mocht een student ondanks een geldig diploma, toch zorgen hebben naar aanleiding van de bevindingen van de NVAO, kan zij terecht bij de examencommissie. De examencommissie moet bezien of en zo ja welke stappen nodig zijn. Zij is immers

het orgaan dat belast is met het borgen van de kwaliteit van de tentamens en examens. Ik kan daar geen uitspraken over doen.

42

Kunt u bevestigen dat het op zijn minst vreemd is dat de examencommissie van de opleidingen, waarbij het functioneren van dezelfde examencommissie oorzaak is van het negatieve oordeel van de NVAO, ook het door u aangewezen contactpunt is voor studenten? Kunt u dit toelichten?

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 19. In aanvulling daarop wijs ik erop dat de inhoudelijke beoordeling het beste kan geschieden door degenen die daartoe inhoudelijk geëquipeerd zijn. Dat is in dit geval de examencommissie.

43

Welke rechten en plichten heeft een afgestudeerde student als de examencommissie oordeelt dat aanvullende stappen wenselijk zijn?

Er is voor de afgestudeerde geen verplichting tot het volgen van aanvullend onderwijs of om andere stappen te ondernemen. Studenten en afgestudeerden hebben wel recht op een zorgvuldige behandeling van hun eventuele vraag of klacht door de examencommissie. Zo zou de examencommissie kunnen besluiten dat studenten die zich gedupeerd voelen de mogelijkheid krijgen om een aanvullend programma te volgen.

44

Kunt u bevestigen dat de mogelijkheid dat aanvullende stappen gezet moeten worden om het uitgereikte diploma op het gewenste niveau te krijgen, uitermate ongunstig kan uitpakken voor een afgestudeerde student die net aan zijn loopbaan is begonnen?

Mocht een afgestudeerde, ondanks een geldig diploma, zich toch gedupeerd voelen, dan roep ik de student op zich te melden bij de examencommissie van zijn instelling. Als de examencommissie constateert dat er aanvullende stappen wenselijk zouden zijn, geeft zij hier uitvoering aan, zodat een afgestudeerde de keuze heeft om van dit aanbod gebruik te maken. Ik zie dat in zo'n geval juist als gunstig voor de afgestudeerde. Zoals hierboven aangegeven is er voor de afgestudeerde geen verplichting tot het volgen van aanvullend onderwijs of het ondernemen van andere stappen.

45

Welke rol ziet u voor uzelf en voor het ministerie weggelegd in de verdere voortgang van deze kwestie?

Uiteraard heb ik mij naar aanleiding van deze berichten laten informeren door de NVAO en ik zal mij door de NVAO en de VSNU op de hoogte laten houden van de verbeterstappen die zijn en worden genomen. Ik ga hierover met het ISO en de LSVb in gesprek. De betrokken universiteiten zijn nu in eerste instantie aan zet. Ze zijn druk bezig met de implementatie van verbeteringen.

46

Op welke wijze worden de klachten gestroomlijnd en verzameld? Welke rol heeft u en het ministerie hierbij?

In aanvulling op hetgeen eerder vermeld heeft de LSVb aangegeven dat studenten met vragen en klachten ook terecht kunnen bij de LSVb Studentenlijn. Dat vind ik positief. Ik zal mij door de NVAO en de VSNU op

de hoogte laten houden van de verbeterstappen die zijn en worden genomen.

47

Op welke wijze kunt u garanderen dat de betrokken studenten niet in onzekerheid de zomer in worden gestuurd?

Juist om die reden is het belangrijk te benadrukken dat de afgegeven diploma's rechtmatig zijn verkregen. Daarover hoeven studenten en afgestudeerden zich geen zorgen te maken. Zoals eerder aangegeven kunnen studenten en afgestudeerden die zich toch zorgen maken, zich melden bij de examencommissie van hun instelling.